

## **Anne Kuorsalo, Evakkovaelluksen avaus 14.7. Kangasalla Hyvät Evakkovaelluksen osanottajat**

Olemme kokoontuneet tänne Kangasalan Äijälään Evakkovaellukselle, joka järjestetään nyt seisemättä kertaa. Evakkovaellus on tunnematka. Yritämme eläytyä siihen, miltä tuntui lähtö evakkotielle sodan jalkoihin ja kotiseudun jättäminen. Evakkovaelluksella me myös kunnioitamme kaikkia evakkotielle joutuneita ja siitä selvinneitä.

Aloitankin kysymällä ketkä täällä ovat joutuneet tekemään evakkomatkan. Voitteko vaikka nostaa kätenne? Teitä on paljon ja te olette kokeneet evakkotien todellisuuden omakohtaisesti. Nyt voimme turvallisesti täällä Äijälän pihapiirissä pysähtyä miettimään kaikkea sitä pelkoa, epävarmuutta ja ahdistusta, mikä täytti mielet lähdön hetkellä ja evakkotietä kuljettaessa.

Mihi myö männää on kaikki nämä tuntemukset kiteyttävä kysymys. Tätä "Mihi myö männää?" kysyy myös näyttely, joka on Äijälän yläkerassa. Siihen kannattaa tutustua. Kangasalan Karjalaseuran kokoama näyttely on ensimmäinen evakkoon lapsena joutuneista kertova näyttely, vaikka pelkästään karjalaisia lapsia joutui evakkotielle noin 160 000. Heistä jopa 125 000 koki evakkotielle lähtemisen kahteen kertaan.

Kukaan ei tiennyt lähdön hetkellä vastausta kysymykseen, mihi myö männää. Voitiin vain toivoa ja rukoilla kaiken päättyvän hyvin. Tuskinpa kukaan osasi edes kuvitella, kuinka hyvin kaikista kovista kokemuksista loppujen lopuksi selvitettiin. Evakoiden asuttaminen on Suomen historian suuria saavutuksia, jolla luotiin osaltaan perustaa myöhemmän hyvinvointivaltion rakentamiselle. Se oli kaikkien suomalaisten yhteinen ponnistus ja siitä myös kaikkien suomalaisten on syytä olla ylpeitä.

Vain muutama vuosi sodan päättymisen jälkeen evakkoina tulleet elivät omissa kodeissaan ja maatalousväestö hankki leipänsä omilta tiloilta ja tuotti elintarvikkeita myös muille. Talot ja talousrakennukset rakentuivat omin voimin, yhteiskunta vain loi edellytykset niiden rakentamiseen. Urakka ei ollut helppo, mutta siitä selvitettiin.

Jälleenrakentamisessa olivat mukana kaikki suomalaiset, mutta kotiseutunsa ja jokseenkin kaiken menettäneiden evakoiden oli pakosta uurastettava vielä muita enemmän. Nykyisin on tullut tavaksi leimata sotien jälkeinen asutustoiminta epäonnistukseksi, mutta mikä olisi ollut vaihtoehto, kun asunto piti löytää sadoille tuhansille ihmisille ja samoin piti hankkia elintarvikkeita ja sotavuosien ruokapula, jopa suoranainen nälkä olivat vielä hyvässä muistissa.

Meillä evakoiden jälkeläisillä on myös syytä olla ylpeitä oman suvun selviytymistarinoista. Ei kerskailleen vaan siten, että muistamme, arvostamme ja kunnioitamme edeltäneiden sukupolvien kokemaa ja työtä. On paikallaan muistaa tavallisten ihmisten uroteot ja hämmästellä, kuinka ihmiset selvisivät heidän elämänsä nurin kääntäneestä muutoksesta yllättävän hyvin.

Aivan yhtä paikallaan on muistaa sekin, miten paljon tämän hetken Suomessa on evakoiden jälkeläisiä. Evakkoverta alkaa olla monissa suvuissa. Aikaisemmin on puhuttu kaappikarjalaisista, tämän kesän uudissana on varttikarjalainen. Yhä useammassa perheissä on kosketuskohtia evakkouden kokemukseen. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että evakkoon joutuminen tai ylipäänsä evakoiden kokemukset tunnettaisiin.

Vaikka evakoiden selviytyminen ja asuttaminen oli menestytarina se ei merkitse sitä, että meidän pitäisi unohtaa tämä ihmisiä kipeästi koetellut vaihe maan historiasta. Muistakaamme ja muistuttakaamme. Samalla kunnioitamme evakkotielle joutuneita. Evakkotie yhdisti sille joutuneita pysyvillä siteillä. Meitä yhdistää nyt evakkovaellus ja sen kulkeminen yhdessä evakkojen kokemuksista ja tuntemuksista muistaen. Toivotan kaikille mieliinpainuvaa vaellusta.